

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL
CARRER CORDERS 1-7 i 10-12, del
DISTRICTE CIUTAT VELLA. BARCELONA**

Codi MHCB: 014/06

Data intervenció: 8-17 de febrer de 2006.

Damià Griñó Màrquez.

Febrer del 2006.

ÍNDEX

- 1. FITXA TÈCNICA**
- 2. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC**
- 3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS**
- 4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ**
- 5. METODOLOGIA**
- 6. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS**
- 7. CONCLUSIONS**
- 8. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC**
- 9. BIBLIOGRAFIA**
- 10. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA**
 - 10.1. Documentació fotogràfica**
 - 10.2. Documentació planimètrica**

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Carrer Corders, 1-7 i 10-12.
UBICACIÓ	Districte de Ciutat Vella Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ICC)	X: 431487 Y: 4582043 Z: 5,30 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control arqueològic
DATES D'INTERVENCIÓ	8 de febrer al 17 de febrer del 2006.
PROMOTOR	Fecsa Endesa
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Damià Griñó Màrquez.

2. CONTEXT GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al NW per la serra de Collserola, entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besós. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besós-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suau anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El *Pla inclinat*, els *turons arran de mar*, i el *pla de baix*, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

Notícies històriques

La zona intervinguda va formar part del *suburbium* o àrea de terreny íntimament lligada a la *Colonia Iulia Augusta Faventia Paterna Barcino*, fundada en època d'August.

És possible, en aquest sentit, que l'àrea on s'ha realitzat el seguiment fos ocupada per vil·les (se n'han documentat restes o indicis a la plaça d'Antoni Maura, a l'avinguda Francesc Cambó i al carrer de Montcada¹), així com també és probable que formés part de la o les necròpolis tardoromanes que s'han documentat àmpliament a l'entorn de la ciutat, especialment a banda i banda dels carrers dels Carders i dels Corders (que corresponen, juntament amb el carrer de la Bòria, pel sud-oest, i amb el del Portal Nou, pel nord-est, al traçat del ramal de la Via Augusta que connectava *Barcino* amb el Maresme i el Vallès i que desembocava al *cardo maximus* de la ciutat pel nord-est) i fins i tot a la mateixa confluència dels carrers dels Carders i dels Corders i a la placeta d'en Marcús (al Museu d'Història de la Ciutat es conserven alguns materials de tombes de *tegulae* i àmfora que procedeixen d'aquests indrets)². Recordem, en aquest sentit, que la intervenció arqueològica que es recull en la present memòria es va desenvolupar al carrer dels Carders i a un dels carrers que hi desemboquen, així com també, com veurem més avall, a part del carrer dels Corders.

La urbanització pròpiament de la zona intervinguda, però, no es va produir fins segles més tard, originada en un context marcat per l'augment de la producció agrícola, per les últimes fases de la conquesta dels comtats catalans, per l'enfortiment dels contactes amb el món occità i per l'inici de l'expansió comercial mediterrània. Tots aquests factors col·laboraren a un desenvolupament comercial i artesà que, sumat a la densificació de l'interior del clos emmurallat d'època romana, va provocar l'aparició de *villanoves* al voltant de la ciutat a la darreria del segle X, durant el segle XI i al llarg del segle XII³.

¹ GRANADOS, 1991, pàg. 158-159.

² HURTADO, MESTRE i MISERACHS, 1995, pàg. 38, 50 i 51; PUIG, 1999, pàg. 267-268.

³ GARCIA i GUÀRDIA, 1986, fig. 4 i 5; MARSINACH, 1989, pàg. 120.

Els nous nuclis de població nasqueren en centres d'atracció pròxims a la ciutat. Per exemple, a l'entorn del mercat que se celebrava al peu de la porta oriental de la muralla aparegué el *burgus* o Vilanova del Mercadal, també anomenada Bòria (segle X), al voltant de l'aqüeducte romà en ruïnes s'originà la Vilanova dels Arcs (segle X), i a prop d'edificis religiosos nasqueren d'altres vilanoves, com la de Santa Maria de les Arenes (segle X), o bé la de Santa Maria del Pi, la de Sant Cugat o la de Sant Pere (totes elles del segle XI).⁴ La intervenció arqueològica de la present memòria s'ha portat a terme precisament en la zona ocupada per la Vilanova de Sant Cugat.

Aquesta Vilanova, també anomenada Bòria de Sant Cugat⁵, va créixer al voltant de l'església de Sant Cugat del Rec (erigida el 1023 pel canonge Guislabert, més tard bisbe de Barcelona⁶) i seguint el traçat de la Via Francisca o Francesca, antiga Via Augusta⁷. La situació de l'església a tocar d'aquesta via de comunicació va fer que sovint fos anomenada Sant Cugat del Camí, si bé va rebre també el nom de Sant Cugat del Forn per la presència al seu costat d'un forn de la ciutat⁸ i de Sant Cugat del Rec per la proximitat al Rec Comtal, un canal ja existent l'any 964 que duia les aigües del Besòs des de Montcada fins al peu de les muralles de Barcelona i fins a la mar (havia estat construït a iniciativa del comte Miró I de Barcelona aprofitant molt probablement el traçat i potser restes d'un dels antics aqueductes romans)⁹.

El desenvolupament de les diverses vilanoves al voltant de la ciutat va comportar la necessitat de construir un nou recinte emmurallat per a protegir-les (el primer recinte, la muralla romana del segle IV, havia quedat sobrepassada pel creixement demogràfic). No obstant això, es coneix l'existència d'alguns portals previs a l'edificació de la nova fortificació: és aquest el cas, entre d'altres, del portal del Pont d'en Campderà (documentat l'any

⁴ GARCIA i GUÀRDIA, 1986, pàg. 12 i fig. 4 i 5; GUÀRDIA i GARCIA, 1992, pàg. 41.

⁵ AA. VV. 1969-1980, vol. 3, pàg. 732, entrada "Bòria, la".

⁶ AA. VV. 1969-1980, vol. 13, pàg. 209, entrada "Sant Cugat del Rec".

⁷ FABRE i HUERTAS, 1977, pàg. 164; HURTADO, MESTRE i MISERACHS, 1995, pàg. 71.

⁸ AA. VV. 1969-1980, vol. 13, pàg. 209, entrada "Sant Cugat del Rec".

⁹ AA. VV. 1969-1980, vol. 10, pàg. 116, entrada "Miró I de Barcelona"; FABRE i HUERTAS, 1977, pàg. 178; GARCIA i GUÀRDIA, 1986, pàg. 12.

1255), que estava situat aproximadament allà on avui hi ha la plaça de Sant Agustí Vell, molt a prop, doncs, d'on s'ha dut a terme la present intervenció¹⁰.

El perímetre de la nova muralla, que es començà a construir a la darrera del segle XIII, aproximadament pujava Rambla amunt, girava a la plaça de Catalunya en direcció a la plaça d'Urquinaona, continuava fins al passeig de Sant Joan pel carrer de Trafalgar i, des d'aquí, baixava fins al parc de la Ciutadella¹¹. La Vilanova de Sant Cugat va ser englobada amb el tram construït entre 1286 i 1295 i amb el començat el 1358.¹²

Entre el segle XIII i XIV, també, es fundaren els que serien els dos grans convents de la zona: el de Santa Caterina (1219) i el de Sant Agustí (1309).¹³

La divisió administrativa medieval de la ciutat de Barcelona en quatre quarters (una divisió administrativa del tot artificial, que no tenia en compte ni els barris, ni les divisions parroquials –Sant Cugat, precisament, fou església parroquial–, ni els espais funcionals ni les segregacions ètniques o socials, però que gaudia d'una llarga tradició¹⁴), dividia l'antiga Vilanova de Sant Cugat entre el quarter de Sant Pere i el de Mar (els carrers de la Bòria, dels Corders, dels Carders i del Portal Nou actuaven de frontera entre els dos).¹⁵

No obstant això, el barri de Sant Cugat presentava una sèrie d'especificitats, com el fet que al voltant de l'eix format pel carrer de la Bòria, dels Corders i dels Carders es van anar concentrant serveis de transport (alfòndecs, traginers, hostals) i de correus (en aquest sentit, cal dir que la capella romànica de la Mare de Déu de la Guia, anomenada comunament d'en Marcús i construïda cap a l'any 1180, es convertí en seu de la Confraria dels Correus a Cavall).¹⁶

Alhora, la proximitat del Rec Comtal va anar atraient a l'antic quarter de Sant Pere (i també al conjunt del barri de Sant Cugat) la instal·lació d'indústries relacionades amb l'aigua, molt presents a l'àrea durant els segles XVI i XVII. En

¹⁰ CUBELES i PUIG, 2005, pàg. 55-56.

¹¹ CUBELES i PUIG, 2005, pàg. 58.

¹² HURTADO, MESTRE i MISERACHS, 1995, pàg. 120-121.

¹³ GARCIA i GUÀRDIA, 1986, pàg. 15 i 22, fig. 6 i 8.

¹⁴ GUÀRDIA i GARCIA, 1992, pàg. 47.

¹⁵ HURTADO, MESTRE i MISERACHS, 1995, pàg. 120.

¹⁶ AA. VV. 1969-1980, vol. 3, pàg. 732, entrada "Bòria, la"; BANKS, 1992, pàg. 50 i 52.

trobem el record en el nom de carrers com el dels Assaonadors, el de la Blanqueria, el dels Carders, el dels Corders, el dels Cotoners, el de la plaça de la Llana o el de les Basses de Sant Pere¹⁷; així mateix, d'altres carrers han perdut antics noms relacionats amb l'adobatge de les pells (per exemple el carrer de la Bòria, que s'havia anomenat de la Pellisseria, la plaça de Sant Agustí Vell, que havia rebut també el nom de plaça de la Blanqueria, o el cas del carrer dels Cecs de Sant Cugat, que havia dut el nom dels Pergaminers¹⁸).

Aquesta tradició artesana tèxtil i la presència del Rec feren que durant la segona meitat del segle XVIII s'instal·lessin a la zona gran quantitat de fàbriques d'indianes, malgrat que inicialment no van ocupar edificis que els anessin destinats específicament, sinó que es realitzaren reformes i ampliacions dels edificis d'habitatges per a encabir-hi els nous processos industrials. La manca d'espai al barri, però, en un context d'augment demogràfic i densificació a la ciutat, jugaren a favor del barri del Raval, que tenia més espais lliures. D'aquesta manera, va ser allà on aparegueren les primeres tipologies específicament fabrils i, ja a finals del segle XVIII i al segle XIX, es tendiria a desplaçar-hi les indústries.¹⁹

Durant el segle XIX i primera del segle XX, el barri de Sant Cugat va ser objecte de grans canvis que en modificaren en bona part la fesomia: el procés de conversió, que ja venia del segle XVIII, dels antics cementiris parroquials en places públiques²⁰; els decrets de desamortització de la primera meitat del segle XIX, la política d'obrir nous carrers més amples i rectes a la ciutat antiga (carrer de la Princesa, entre 1851 i 1853, i la Via Laietana, entre 1908 i 1913²¹), la destrucció d'edificis religiosos durant la Setmana Tràgica i als inicis de la guerra civil (és el cas, justament, de l'església de Sant Cugat del carrer dels Carders), entre d'altres.

¹⁷ FABRE i HUERTAS, 1977, pàg. 165 i 182.

¹⁸ AMADES, 1984, pàg. 704.

¹⁹ GARCIA i GUÀRDIA, 1986, pàg. 69.

²⁰ Pel que fa als cementiris parroquials, el 1775 Carles III va ordenar suprimir-los a l'interior de les grans urbs i es construí el Cementiri Nou a la platja de la Mar Bella; el 1816 s'ordenà que els de dins de les ciutats fossin empedrats (FABRE i HUERTAS, 1977, pàg. 175; GARCIA i GUÀRDIA, 1986, pàg. 77-78 i 81).

²¹ El desembre de 1913 es va enderrocar l'última illa de cases que impedia la visualització completa del solar de la futura Via Laietana (AA. VV., 2001, pàg. 61, 63 i 156).

Intervencions anteriors

Degut a la notable quantitat d'excavacions arqueològiques que s'han portat a terme a l'àrea, citarem únicament aquelles que considerem més rellevants per la proximitat a la intervenció efectuada.

Farem esment en primer lloc a la intervenció portada a terme a l'avinguda de Francesc Cambó (1984-1985). La intervenció va consistir en una sèrie de sondejos per tal de determinar la viabilitat o no de construir un aparcament subterrani sota l'avinguda. Concretament, es va documentar l'ocupació de la zona per una necròpolis de tombes d'inhumació durant el baix imperi, fins a una data desconeguda, però probablement anterior al segle X. A partir d'aquí, no aparegueren testimonis d'una ocupació continuada de l'àrea fins a la baixa edat mitjana, moment a partir del qual es té constància d'habitació de la zona fins a l'actualitat.²²

Durant l'any 1993, es va portar a terme un estudi històric i arqueològic a l'antic convent de Sant Agustí, en el context d'un projecte de creació d'un Centre de Formació Ocupacional de Restauració i Hosteleria. En aquesta primera intervenció es van localitzar diverses estructures del convent que van permetre reconstruir-ne parcialment la seva evolució estructural des de la creació, al segle XIV²³. Els anys 1994 i 1996 es va efectuar el seguiment arqueològic de la primera fase de les obres de consolidació i restauració, amb els següents resultats: durant la intervenció de 1994 es va confirmar la conservació en el subsòl de gran part de les plantes dels dos claustres, mentre que a la de 1996 es van documentar diverses estructures pertanyents a l'antic convent i una àrea d'enterraments molt densa al pati del claustre gòtic, probablement tots ells de darrerria del segle XVII o inicis del XVIII²⁴.

Després d'una primera intervenció en què es van localitzar dos enterraments amb coberta de lloses de pedra, durant el 1997-1998 es va excavar al solar del núm. 7 del carrer del Comerç. Es documentà un total de vint tombes de l'alta edat mitjana (segles VIII-IX), diverses estructures del barri de la Ribera (segle XIV-XVIII), nivells d'enderroc i anivellament corresponents a

²² GRANADOS, 1989.

²³ GRANADOS, 1993.

²⁴ BACARIA i PAGÈS, 1997.

l'Esplanada (segles XVIII-XIX) i, finalment, restes d'edificis que confirmen la reconstrucció del barri a partir de la segona meitat del segle XIX.²⁵

L'any 1998 s'intervingué altra vegada a l'antic convent de Sant Agustí, si bé en una zona molt reduïda. Es van posar al descobert estructures corresponents a reformes realitzades durant època moderna.²⁶

Amb motiu d'unes feines de rebaixos i moviments de terres al carrer Fonollar, núm. 13, l'any 1998 s'hi va portar a terme una intervenció de control arqueològic. Al sud del solar es va realitzar un sondeig manual en què es documentaren diferents fases d'ocupació (un estrat i una possible sitja romana; dos murs i uns nivells medievals que amortitzaven un retall del segle XIV; i, finalment, diverses estructures modernes). En la zona del nord del solar, que ja es va trobar rebaixada, es van localitzar estructures i nivells d'època romana, inclosos un enterrament de *tegulae* a doble vessant i les restes d'un possible forn.²⁷

La troballa d'aquest enterrament romà va generar una excavació arqueològica l'any següent. En aquesta nova intervenció es van documentar diversos moments d'ocupació d'època romana tardana (un nivell de terraplenament de la segona meitat del segle IV d. C., una necròpolis posterior a aquest terraplenament, una anivellació del terreny que amortitzava la zona com a necròpolis i un gran retall, potser per extreure argila), així com un pou baixmedieval i un nivell de terraplenament del segle XVIII.²⁸

Després d'haver-hi efectuat sondejos a finals de 1997 i principis de 1998, l'any 1999 es va iniciar l'excavació del solar de l'antic mercat de Santa Caterina, motivada per les obres de remodelació de l'edifici del mercat. L'extensa intervenció arqueològica, que va proporcionar gran quantitat d'informació, va permetre establir set fases històriques bàsiques: ocupació del bronze inicial, centre productor ceràmic de l'època altimperial romana, necròpolis tardoromana, ocupació altmedieval, primeres fases d'urbanització

²⁵ MARTÍN, [1997 o post.]; VILA, 1999.

²⁶ FÀBREGAS, [1998 o post.]

²⁷ PIERA, [1998 o posterior].

²⁸ FÀBREGAS, 2002.

medieval, convent de Predicadors de Santa Caterina i, finalment, mercat de Santa Caterina.²⁹

Durant l'any 2001, es va portar a terme una intervenció al núm. 5 del carrer d'en Boquer, a causa d'unes obres a la finca que comportaven rebaixos de terra. Es va documentar un mur anterior al segle XV (potser de perímetre d'una propietat) i diverses comparticions i reordinacions de la finca d'època moderna.³⁰

També l'any 2001, es va realitzar una excavació arqueològica al núm. 1 bis del carrer Tiradors de Barcelona que va permetre la localització d'unes estructures pertanyents a una adoberia de mitjan segle XIX, consistents en dos grans dipòsits amb planta circular i un col·lector.³¹

La construcció d'un edifici d'habitatges va generar l'excavació en extensió, durant l'any 2003, del solar núm. 2-4 de la plaça de Sant Agustí Vell, en què es documentaren gran quantitat d'estructures d'entre el segle XIV i el XX. La major part de les restes corresponien a un important complex industrial, que va tenir el seu màxim moment de producció entre els segles XIV i XVI. Destaquen cinc estructures de forn diferenciades, diverses cubetes de decantació i instal·lacions hidràuliques.³²

Amb motiu de la rehabilitació de l'edifici, encarregada per a ubicar-hi la Fundació Subirachs, durant els anys 2003 i 2004 s'efectuà una intervenció al solar núm. 21 del carrer de la Princesa / núm. 8-12 del carrer Boquer. En el transcurs de l'excavació s'identificaren diverses estructures d'un taller de ceràmica d'entre el segle I i el IV d. C., inclòs un forn de planta circular, amb diverses amortitzacions i reformes; així mateix, es localitzaren pous i sitges d'època altmedieval i les restes de quatre edificis baixmedievals, que van ser objecte de modificacions al llarg del temps fins al segle XIX.³³

L'any 2004, es va realitzar una excavació extensiva al solar núm. 39-41 del carrer dels Carders, on es localitzaren enterraments corresponents a una necròpolis tardoantiga, per sota d'un edifici medieval (segles XIII-XIV). Així mateix,

²⁹ HUERTAS i MORER, 1999; AGUELO, HUERTAS i PUIG, 2005, pàg. 12.

³⁰ FLORENSA, 2002.

³¹ SIMON, 2005, pàg. 126-127.

³² Excavació dirigida per Josep Font i Piquer (MIRÓ, 2005, pàg. 137).

³³ Excavació dirigida per Joan Casas i Blasi (MIRÓ, 2005, pàg. 138).

es va documentar una gran reforma entre els segles XVII i XVIII i la construcció d'estructures relacionades amb la producció, emmagatzematge i elaboració de líquids cap a la darrerria del segle XVIII i principis del segle XIX.³⁴

D'altra banda, durant l'any 2001³⁵ i també durant el 2004³⁶, es portaren a terme diverses intervencions a l'entorn del mercat de Santa Caterina i a l'avinguda Francesc Cambó (carrers d'en Giralt el Pellisser, de Colomines, de la Flor de Lliri, de Sant Jacint, de les Freixures, de Semoleres i plaça de Santa Caterina). Les restes documentades en ambdues intervencions es poden resumir en quatre grans blocs. D'època tardoromana, es va documentar part de la necròpolis establerta en aquesta zona, així com retalls, que mostraren l'existència de certa activitat agrícola a l'indret. D'època altmedieval, van aparèixer un seguit d'estructures relacionades amb la formació d'un dels ravals de la ciutat. En aquest sentit, es va registrar una zona de producció artesanal, així com àrees residencials amb grans espais dedicats a l'horta i l'agricultura. Pel que fa a època baixmedieval, es van delimitar evidències de la trama urbana a la zona. Concretament, es localitzaren les restes corresponents a dos casals gòtics. En època moderna el parcel·lari va seguir, a grans trets, la morfologia i orientació d'èpoques precedents. Sí que es va produir, no obstant això, un procés de reparcel·lació i divisió dels grans casals medievals.

³⁴ Excavació dirigida per Esteve Nadal i Roma (MIRÓ, 2005, pàg. 142).

³⁵ BORDAS i TORRES, 2006.

³⁶ ALCUBIERRE, CAMARASA, FERRER, HINOJO, MATAS, MEDINA, PIERA, ORRI, SÁNCHEZ i SUAU, 2005.

4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Aquesta intervenció arqueològica preventiva s'ha realitzat al carrer Corders 1-7 i 10-12, situat al districte de Ciutat Vella, entre els dies 7 i 13 de febrer de 2006.

Les tasques arqueològiques previstes consistiren en el seguiment de la realització d'una rasa 35 metres de longitud per 60 centímetres de profunditat aproximament, per acollir cablejat elèctric de baixa tensió.

S'ha considerat de vital importància dur a terme un seguiment dels treballs, ja que l'indret on es realitzaran les obres forma part d'una zona d'alt valor històric i arqueològic. Per aquests motius es va creure necessari realitzar un control preventiu per tal de localitzar i documentar les possibles restes arqueològiques i els nivells estratigràfics que s'hagin pogut conservar a la zona intervinguda.

La intervenció arqueològica derivada d'aquestes obres i destinada a documentar les possibles restes arqueològiques conservades ha estat encarregada a l'empresa d'arqueologia *ATICS S.L.*, sota la direcció tècnica de l'arqueòleg Damià Griñó Màrquez i amb la supervisió del *Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat* de l'Ajuntament de Barcelona.

5. METODOLOGIA

La intervenció arqueològica ha consistit en el control de l'obertura d'una rasa, per tal de detectar possibles restes arqueològiques i els nivells estratigràfics conservats, per això es va escollir la metodologia sistemàtica basada en el mètode de registre de E. C. Harris i A. Carandini (Harris, 1991; Carandini, 1997), essent aquesta adaptada a les característiques de l'obra.

El mètode proposat tracta de registrar els elements construïts i estrats que s'identifiquen (tant els que es conserven en alçat com els que es descobreixen en el subsòl), realitzant una numeració correlativa d'aquests, sota el nom d' "Unitat Estratigràfica" (U.E.) que individualitza els uns dels altres. Cada U.E. es registra en una fitxa on s'indica: la ubicació del jaciment, les seves característiques físiques, la situació en les plantes i seccions i la posició física respecte a la resta d'unitats estratigràfiques amb les quals es relaciona. Aquest mètode es complementa amb el material gràfic que està compost per les plantes i les seccions. Finalment inclou el material fotogràfic, imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats i les restes documentades.

El sistema de treball utilitzat va ser l'habitual en aquest tipus d'intervencions, efectuat de forma manual. Per extreure el paviment i el ciment que existia es va necessitar d'un martell pneumàtic.

6. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS

En el transcurs de la realització d'aquesta rasa per acollir cablejat de baixa tensió no s'ha produït cap mena de troballa arqueològica. Aquest fet pot explicar-se per circumstàncies derivades de la construcció del paviment del propi carrer, que està constituït per plaques de pedra rectangulars i per una preparació de formigó de més de 50 centímetres de potència (U.E. 100).

A aquest fet cal sumar un altre factor que condiciona també la falta de restes arqueològiques, i és que la rasa actual està realitzada per sobre d'una altra rasa, també actual, que acull una canalització de gas i una altra d'aigua. Aquestes circumstàncies unides a la poca potència (70 cm.) de la rasa expliquen l'absència de restes arqueològiques.

7. CONCLUSIONS.

La intervenció duta a terme no ha proporcionat restes arqueològiques de cap mena. Tot i això, cal tenir en compte que es tracta d'una excavació preventiva de caràcter molt localitzat i parcial, on només s'ha assolit una profunditat màxima de 70 cm respecte del nivell de paviment del carrer, en un indret on ja s'hi havien instal·lat diversos serveis. A més, les rases efectuades no superaven els 60 cm d'amplada, i en la major part del seu recorregut se situaven a tocar del traçat de la claveguera general.

Malgrat no trobar restes arqueològiques cal recordar que estem dintre d'una zona d'interès arqueològic i d'alt valor històric. Les circumstàncies actuals (clavegueres i rases de serveis diversos), ens fan pensar que per sobre de 70 centímetres sota nivell de carrer no es trobin restes arqueològiques, però possiblement per sota d'aquesta cota i per sota de tots els diferents serveis que allotja el carrer Corders n'hi poden haver.

8. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

Nom de la intervenció: Intervenció arqueològica c/ Corders 1-7 i 10-12 de Barcelona				UE :100	
Sector: CORDERS, 1-7,2-10		Codi MHCb: 014/06		Cronologia: s. XX-XXI.	
DEFINICIÓ :	Nivell d'us				
DESCRIPCIÓ :	Paviment del carrer format per rajoles de pedra de 40X50 cm i la capa de preparació de formigó per sota d'aquest amb una potència de 50 cm. (cota 5.30-4.8 metres snm)				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a 101		Es cobert per		
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Nom de la intervenció: Intervenció arqueològica c/ Corders 1-7 i 10-12 de Barcelona				UE : 101	
Sector: CORDERS, 1-7,2-10		Codi MHCb: 014/06		Cronologia: s. XX-XXI.	
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació				
DESCRIPCIÓ :	Rebliment compost per sauló barrejat amb sediment de color marró clar i textura molt solta amb presència de material constructiu contemporani. Presenta una potència mínima de 25 cm (cota 4.8-4.3 metres snm)				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per		100
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

9. **BIBLIOGRAFIA**

- AA. VV. (1969-1980): *Gran enciclopèdia catalana*. 15 vol. Edicions 62 – Enciclopèdia Catalana, S. A. Barcelona.
- AA. VV. (1982): *Gran geografia comarcal de Catalunya. Volum 8: El Barcelonès i el Baix Llobregat*. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- AA. VV. (2001): *La construcció de la gran Barcelona: l'obertura de la Via Laietana 1908-1958*. Museu d'Història de la Ciutat. Barcelona.
- AGUELO i MAS, Jordi; HUERTAS i ARROYO, Josefa; i PUIG i VERDAGUER, Ferran: "Santa Caterina de Barcelona: assaig d'ocupació i evolució". *Quaderns d'arqueologia i història de la ciutat de Barcelona*. Museu d'Història de la Ciutat, Barcelona, època II, any 2005, núm. 01: pàg. 11-43.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA: *Barcelonaguia*. <<http://www.bcn.es/cgi-guia/guiamap4/cgi-guia/?actives=&plant=capes4c&idioma=0&calle=corders&numero=17&alle2=>> (consultada el 22 de març de 2006).
- ALCUBIERRE, D.; CAMARASA, V.; FERRER, C.; HINOJO, E.; MATAS, O.; MEDINA, E.; PIERA, J.; ORRI, E.; SÁNCHEZ, J.; i SUAÚ, L. (2005): *Memòria de la intervenció arqueològica del projecte d'infraestructures troncal (RSU) des del carrer Carders a la central de RSU, en el Mercat de Santa Caterina, al Districte de Ciutat Vella, de Barcelona*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.
- AMADES, Joan (1984): *Històries i llegendes de Barcelona. Passejada pels carrers de la ciutat vella. Volum II*. Edicions 62. Barcelona.
- BACARIA i MARTÚS, Albert; i PAGÈS i BUISÀN, Emília: *Memòria de la intervenció arqueològica a l'antic convent de Sant Agustí de Barcelona. 1994, 1996*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.

- BANKS, Philip (1992): "L'estructura urbana de Barcelona, 714-1300". A: *Història de Barcelona. Volum 2. La formació de la Barcelona medieval*. Dirigida per Sobrequés i Callicó, Jaume. Enciclopèdia Catalana i Ajuntament de Barcelona. Barcelona. Pàg. 25-71.
- BORDAS TISSIER, Anna; i TORRES GARCIA, Genard (2006): *Memòria conjunta de les intervencions arqueològiques a: Ampliació de l'avinguda Cambó. Ciutat Vella, Barcelona (codi MHCB: 18/01; 02/02); Ampliació de l'avinguda Cambó/Gombau 1-3. Ciutat Vella, Barcelona (codi MHCB: 61/02)*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.
- CARANDINI, Andrea (1997): *Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica*. Crítica. Barcelona.
- CUBELES i BONET, Albert; i PUIG i VERDAGUER, Ferran (2004): "Les fortificacions de Barcelona". A: AA. VV. *Abajo las murallas!!! 150 anys de l'enderroc de les muralles de Barcelona*. Institut de Cultura - Museu d'Història de la Ciutat - Ajuntament de Barcelona. Barcelona.
- FABRE, Jaume; i HUERTAS CLAVERIA, Josep Maria (1977): *Tots els barris de Barcelona. Volum V: L'Eixample i la Barcelona Vella*. Edicions 62. Barcelona.
- FÀBREGAS i ESPADALER, Marta [1998 o post]: *Memòria de l'excavació arqueològica d'urgència al Convent de Sant Agustí (Barcelona). Novembre - Desembre de 1998*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.
- FÀBREGAS i ESPADALER, Marta (2002): *Memòria tècnica del sondeig arqueològic realitzat al nord del solar de Fonollar, 13 (Barcelona). Octubre del 1999*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Inèdita.
- FLORENSA i PUCHOL, Francesc X. (2002): *Memòria del seguiment arqueològic al: "Carrer d'en Boquer, 5". (Barri de la Ribera, Barcelona)*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.

- GARCIA ESPUCHE, Albert; i GUÀRDIA BASSOLS, Manuel (1986): *Espai i societat a la Barcelona preindustrial*. Edicions de la Magrana. Barcelona.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES: *Hipermapa. Atles electrònic de Catalunya*. Data de la darrera actualització: 24/11/2005. <<http://www10.gencat.net/ptop/AppJava/cat/actuacions/territori/hipermapa.jsp>> (consultada el 22 de març de 2006).
- GRANADOS, J. O., coord. (1989): *Sondeig arqueològic a l'avinguda Cambó (Barcelona). 1984-1985*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.
- GRANADOS, Oriol (1991): "Estructura urbana de la ciutat romana". A: *Història de Barcelona. Volum 1. La ciutat antiga*. Dirigit per Sobrequés i Callicó, Jaume. Enciclopèdia Catalana i Ajuntament de Barcelona. Barcelona. Pàg. 139-201.
- GRANADOS, J. O., coordinador (1993): *Antic convent i caserna de Sant Agustí. Estudi històric-arqueològic. Març – Maig 1993*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.
- GUÀRDIA, Manuel; i GARCIA ESPUCHE, Albert (1992): "Consolidació d'una estructura urbana; 1300-1516". A: *Història de Barcelona. Volum 3: La ciutat consolidada (segles XIV i XV)*. Dirigit per Sobrequés i Callicó, Jaume. Enciclopèdia Catalana i Ajuntament de Barcelona. Barcelona. Pàg. 35-72.
- HARRIS, Edward C. (1991): *Principios de estratigrafía arqueológica*. Crítica. Barcelona.
- HUERTAS ARROYO, Josefa; i MORER DE LLORENS, Jordi (1999): *Memòria de la intervenció arqueològica al mercat de Santa Caterina (Barcelona, Barcelonès). Desembre 1997 / Març 1998*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.
- HURTADO, Víctor; MESTRE, Jesús; i MISERACHS, Toni (1995): *Atles d'història de Catalunya*. Edicions 62. Barcelona.

- MARSINIACH TIRVIÓ, Montserrat (1989): "Urbanisme i societat a Barcelona a mitjan segle XIV: la plaça del Blat". A: *Història urbana del Pla de Barcelona. Volum I. Actes del II Congrés d'Història del Pla de Barcelona celebrat a l'Institut Municipal d'Història els dies 6 i 7 de desembre de 1985*. Institut Municipal d'història. Ajuntament de Barcelona. Barcelona. Pàg. 119-131.
- MARTÍN i MENÉNDEZ, Albert [1997 o posterior]: *Memòria del seguiment arqueològic realitzat al solar del carrer del Comerç, 7 de Barcelona. Abril i Maig de 1997*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.
- MIRÓ i ALAIX, Carme (2005): "Balanz anual de l'activitat arqueològica a la ciutat (setembre 2003 - desembre 2004)". *Quaderns d'arqueologia i història de la ciutat de Barcelona*, Museu d'Història de la Ciutat, Barcelona, època II, any 2005, núm. 01: pàg. 133-149.
- PIERA i SANCERNI, Joan [1998 o posterior]: *Memòria tècnica de la intervenció arqueològica al Carrer Fonollar, 13 (Barcelona), Codi 81/98*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.
- PUIG i VERDAGUER, Ferran (1999): "Món funerari de Bàrcino". A: AA. VV. *Del romà al romànic. Història, art i cultura de la Tarraconense mediterrània entre els segles IV i X*. Enciclopèdia Catalana, S. A. Barcelona. Pàg. 265-270.
- SANZ PARERA, Miquel (1988): *El Pla de Barcelona. Constitució i característiques físiques*. Amelia Romero, editora. Sant Cugat del Vallès.
- SIMON VILARDAGA, Sara (2005): "Una adoberia del segle XIX al carrer Tiradors". *Quaderns d'arqueologia i història de la ciutat de Barcelona*, Museu d'Història de la Ciutat, Barcelona, època II, any 2005, núm. 01: pàg. 126-131.
- VILA i CARABASSA, Josep M. (1999): *Memòria intervenció arqueològica realitzada al Carrer Comerç núm. 7 (Intervenció 2032). Barcelona, Barcelonès. 24 de novembre de 1997 a 24 de gener de 1998*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Treball inèdit.

10.DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

- Documentació Fotogràfica
- Documentació Planimètrica

1. Fotografia on es veu la potència del formigó.

2. Operari picant formigó.

3. Fotografia on s'observa un servei d'aigua.

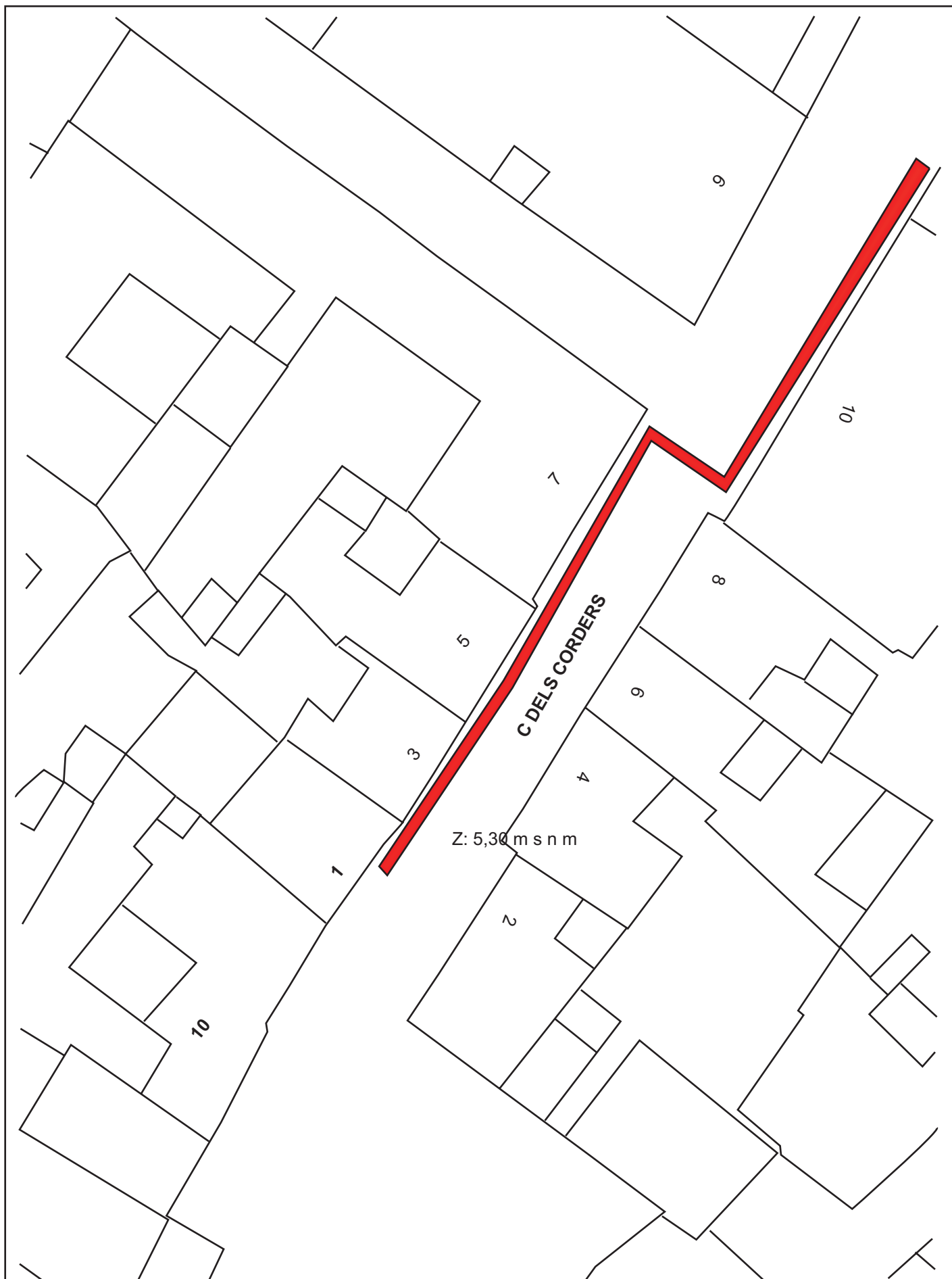
4. Fotografia on podem veure més serveis.

5. Rasa amb un servei d'aigua.

6. Fotografia dintre la finca número 1 del carrer Corders.

 Situació Rasa.
Escala 1/200.

Intervenció Arqueològica C/ Corders 1-7, 2-10 de Barcelona
Codi: 014/06

